

Jasser Arafat

Voor vele Palestijnen is Yasser Arafat een symbool, vergelijkbaar met Nelson Mandela.

Voor velen in het Westen is Yasser Arafat een onbetrouwbaar figuur.

Het is niet makkelijk om hier een evenwichtige beschrijving te geven van zijn leven en werk. Yasser Arafat is geboren in Cairo. Zijn vader was afkomstig uit Gaza. Zijn moeder kwam uit Jeruzalem. Arafat studeerde in Cairo af als ingenieur en was al vroeg geëngageerd. Voor 1948 organiseerde hij wapensmokkel om de Palestijnen te ondersteunen in het toenmalige Britse Mandaatgebied.

Eind jaren vijftig richtte hij Fatah op, een acronym voor 'de Palestijnse Nationale Bevrijdings Beweging'. Fatah zette zich in voor gewapende strijd tegen Israël, zonder daarbij te wachten op een verenigde Arabische actie. Om onafhankelijk te blijven nam Fatah alleen geld aan van particulieren, niet van Arabische regeringen. Vanaf 1965 vonden er gewapende aanvallen op Israël plaats, die vaak weinig succesvol waren.

Na de zesdaagse oorlog in juni 1967 drong Arafat de Westbank binnen om mensen te werven voor zijn gewapende verzet. Na een aanval op een schoolbus in de buurt van Herzliya, waarbij twee doden vielen, trok het Israelische leger de Jordaan over en viel het plaatsje Karameh aan, dat zich hevig verzette. Na 28 doden aan Israëlische kant besloot Israël zich terug te trekken. Hoewel het verlies van doden aan Palestijnse kant veel hoger lag (meer dan 200 doden), beleefden de Palestijnen deze slag toch als een overwinning. Door de vele publiciteit voegden velen zich bij Fatah en nam de financiële steun voor Fatah sterk toe.

In 1969 wordt Arafat voorzitter van de PLO, die door de Arabische wereld was opgericht.

Het is in deze tijd dat er vele terreuraanslagen plaatsvinden in Israël: bomaanslagen op markten, busstations, bioscopen, enz. Het is niet duidelijk in hoeverre Arafat betrokken was bij deze aanslagen. Wel is zeker dat een aantal terreurorganisaties die deze aanslagen opeisten lid waren van de PLO. Dat geldt bijvoorbeeld voor de PFLP van de marxistische George Habache, die wereldwijde aandacht trok met zijn vliegtuigkapingen en niet alleen Palestina wilde bevrijden, maar ook Arabische landen, om te beginnen Jordanië.

In Jordanië vergrootten de spanningen tussen de Palestijnse paramilitairen en de Jordaanse regering. De Palestijnse strijders begonnen een staat te vormen in de staat door wegblokkeringen, eigen belastingheffing en openlijk militair vertoon. In september 1970 was er een mislukte aanslag op koning Hoessein. In dezelfde maand werden in Amman 3 vliegtuigen opgeblazen. Een reactie kon niet uitblijven. Koning Hossein opende de jacht op Habache en onderwierp met harde hand de Palestijnse gevechtseenheden. Naar schatting kwamen 3500 Palestijnse strijders om. September 1970 kreeg de naam Zwarte september. Arafat vluchtte met 2000 strijders via Syrië naar Libanon. Omdat Libanon een zwak centraal gezag had, was de PLO in staat om net als in Jordanië een militair apparaat op te bouwen en aanvallen te doen op militaire en burgerdoelen in Israël.

In september 1972 kaapte de Fatahgroep Zwarte september een Sabenavliegtuig. In een wilde schietpartij op het vliegveld Ben Gurion kwamen 24 burgers om. In München werden 11 Israëlische atleten gedood door een eenheid van Zwarte september.

In maart 1973 vond er een gijzeling plaats tijdens een receptie van de Saoudische Ambassade met als eis de vrijlating van Palestijnse gevangenen. In totaal werden er 10 mensen gedood, waarvan 5 diplomaten. Een Amerikaans onderzoek toonde aan dat Yasser Arafat volledig op de hoogte was van de operatie.

In 1974 zien we een koerswijziging bij Arafat als hij oproept om de Westbank, Oost-Jeruzalem en de Gazastrook onder Palestijns gezag te krijgen. Er volgt een breuk in de PLO, omdat anderen vinden dat men Palestina als geheel niet op kan geven.

Een hoogtepunt in zijn loopbaan is als Arafat in 1974 de VN mag toespreken. Arafat zei:

'ik ben gekomen met een olijftak en het geweer van een vrijheidsstrijder. Laat de olijftak niet uit mijn hand vallen'

Vanuit Libanon vinden terroristische raids op Israël plaats, waarvan de meest beruchte het kapen van een bus was op 11 maart 1978. Hierbij vielen 37 Israëlische burgers. Als vergelding viel Israël Libanon binnen. Arafat en de zijnen vluchtten naar het noordelijke Beirout, vanwaar ze in 1982 door de opmars van het Israëlische leger gedwongen werden Libanon te verlaten.

In Tunesië kreeg Arafat geen kans om een militaire organisatie op te bouwen. Na een reeks vijandelikheden wordt het centrum van Jasser Arrafat in 1985 door Israël gebombardeerd. Arafat ontsnapt omdat hij toevallig aan het joggen is.

In de jaren 80 heeft Arafat een meer gematigde koers en streeft hij een politieke oplossing na, maar hij probeert wel het radicale deel van zijn achterban binnenboord te houden. Op 13 december 1988 spreekt Arafat uit dat hij alle vormen van terrorisme afwijst en het voor Palestijnen moeilijke deel van de resolutie 242, de erkenning van de soevereiniteit en territoriale onschendbaarheid van Israël, aanvaardt.

Als in augustus 1990 Irak Koeweit binnenvalt, kiest Arafat voor Saddam Hoessein. In grote delen van de Arabische wereld kreeg dit bijval. Het viel echter slecht in de Westerse wereld.

In 1991 vindt er een conferentie plaats in Madrid, waar Arafat niet bij aanwezig mag zijn.

In 1992 trouwt Arafat met de welgestelde christelijke Suha Twil. In de praktijk verandert er niet veel aan zijn leven.

In september 1993 worden de Osloakkoorden getekend en is er veel optimisme. Het vervolg is echter moeizaam. De Israëlische politiek van nederzettingen gaat gewoon door. Eind 1995 worden Kalkiliya, Jenin, Ramalla, Nabloes, Betlehem en Tulkarem door Israël aan de PA overgedragen, maar niet Hebron. De moord op Rabin op 4 november 1995 keert het tij.

In maart 1997 besluit Israël om op Har Homa een nieuwe kolonie te bouwen.

20 Januari 1996 wint Arafat de verkiezingen met 88% van de stemmen.

In december 1998 ziet Arafat in aanwezigheid van Bill Clinton officieel af van het ideaal van de bevrijding van heel Palestina. Hij neemt genoeg met de grenzen van 1949.

In september 2000 betrad Sharon provocerend de tempelberg en brak de tweede Intifada uit. Israël werd getroffen door zelfmoordaanslagen van Palestijnen. Als vergelding werden kantoren in Oost Jeruzalem die banden hadden met de PA gesloten.

Tijdens de tweede Intifada komt Arafat in een onmogelijke spagaat. Hij moet de VS en Israël tevreden stellen door terroristen op te pakken en anderzijds radicale groepen niet van zichzelf vervreemden, zodat er een splitsing zou optreden in de Palestijnse gemeenschap. Arafat pakt terroristen op, maar laat ze ook snel weer vrij. Er ontstaan gevechten tussen aanhangers van Hamas en Fatah. Israël sluit Arafat op in Ramallah.

Een jaar later worden veel bevoegdheden van Arafat overgenomen door Abbas. Nog een jaar later in november 2004 overlijdt Arafat in Parijs – waarschijnlijk is hij door Israël vergiftigd met Polonium.

Als we het leven van Arafat overzien kunnen we een aantal punten vaststellen.

In het begin van zijn loopbaan maakte Arafat in zijn vrijheidsstrijd geen onderscheid tussen burgerlijke en militaire doelen. Later streefde hij in zijn leven meer naar een politieke oplossing. Er zijn echter op een aantal punten aanwijzingen, dat hij ondergronds doorging met het ondersteunen van terroristische activiteiten.

Na Oslo kreeg de PA bestuurlijke verantwoordelijkheden in de Palestijnse gebieden. Ook kreeg de PA vele geldbedragen om het land op te bouwen. Het is niet duidelijk wat er met veel van dat geld gebeurd is. Arafat beheerde het geld, maar bood geen transparantie, zoals dat in democratische landen wel gebruikelijk is. Hoewel hij zelf sober bleef leven, zijn er aanwijzingen dat hij loyaliteit kocht.

Samenvattend: Arafat is een bepalend figuur in de geschiedenis van het Palestijnse volk. Er zijn echter ook dubbelzinnigheden.

april 2012,
Jart Voortman

gebaseerd op:

Ruud Hoff, *Jasser Arafat*, Aspekt 2005,

Jasser Arafat, Wikipedia (engels)

Palestine, histoire d'une terre, van Bitton en Meurice (documentaire)